ZÁMEK SVOJŠÍN
300 LET

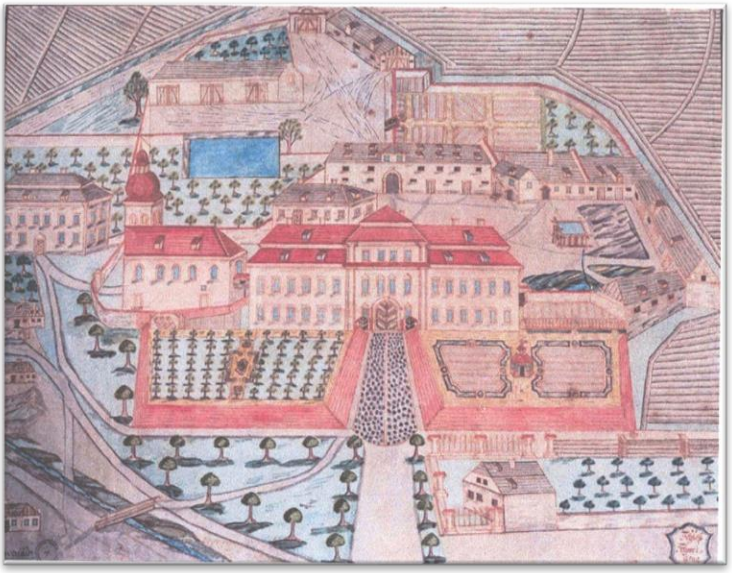

1723-2023

Svojšínský zámek byl postaven na místě staršího sídla (tvrze), která zde stávala dle historika Augusta Sedláčka odedávna. Z dalších pramenů víme, že to bylo již v první polovině 12. století. K přestavbě sídla došlo z praktického hlediska po

velkém požáru (roku 1713), který poničil rodové sídlo, kostel i faru. V tomto roce vlastnil panství Jan Václav Příchovský, který však v tomto roce zemřel a panství převzala jeho manželka Juditha Therezie, která tak přistoupila k rozsáhlé přestavbě rodového sídla. Jak však bylo v tehdejší době zvykem, hraběnka

nechala nejprve opravit duchovní stánek (kostel) a teprve poté započaly práce na samotném zámku. Tato přestavba byla ukončena v roce 1723 a to v podobě jak zámek známe v podstatě dodnes. Proto si v letošním roce připomínáme uplynutí 300 let od této události. Kromě zámku nechala poté hraběnka postavit též novou faru, dřevěný most přes řeku a dvě cihlové zámecké terasy.

Juditha Therezie rozená z Werschowetz

Panství spravovala až do roku 1736, kdy správu předala svému synovi Janu Václavovi Příchovskému, který držel Svojšín do roku 1781. Poté panství zdědil jeho syn František Příchovský. Roku 1794 byl zámek oceněn na 5 500 zlatých. V roce 1795 však muselo být prodáno ve veřejné dražbě. Tak ho získal Josef rytíř von Bigatto. Po smrti Josefa v roce 1812 převzal na základě závěti panství Karl Anton svobodný pán von Juncker pod podmínkou sjednocení erbů, což se také stalo. Junckerové, respektive Juncker-Bigatto drželi zámek až do roku 1935, kdy po smrti Amálie Juncker-Bigatto zdědil zámek Dr. Klement Podewils a vlastnil jej až do roku 1945.

Jedním z významných panovníků byl ve své době syn Antona Juncker-Bigatta, **Clemens (1794-1876)**,

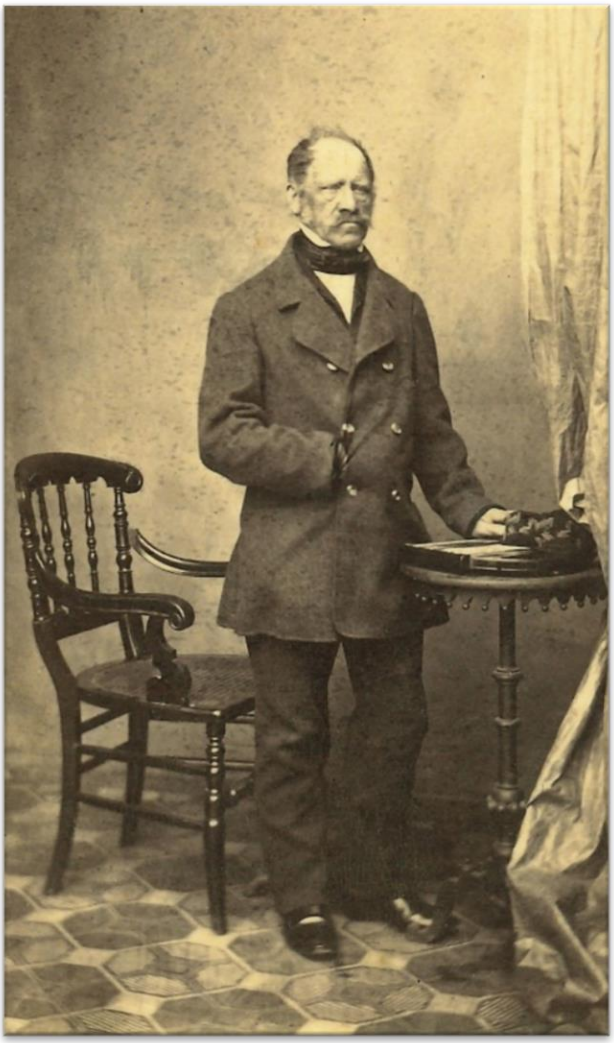

který se zasloužil o mnoho dobrých počinů na Svojšínském panství. Mimo jiné nechal postavit na jedlové hoře (Tannenberg) nad řekou Mží krásný dřevěný kostelík, ke kterému byla zřízena křížová cesta.

Kostelík však v roce 1964 podlehl požáru.

Dále nechal postavit u kostela sv. Petra a Pavla novou rodinnou hrobku (rok 1838).

V plánu měl též záměr postavit v zámeckém parku krásnou kapli, bohužel k této stavbě již nedošlo.

Zároveň nechal tento ctihodný pán přistavět k zámku ještě jednu část - letohrádek (tzv. Lusthaus), kde bylo zřízeno v patře nové bydlení a v dolní části velká zimní zahrada a skleník.

V Letech 1908-1909 byla provedena dílčí rekonstrukce některých prostor zámku, byla zřízena nová prádelna, vyměněny podlahy místností a provedena nová výmalba vnitřních prostor. V této době vlastnil zámek svobodný pán Ottokar Klemens Juncker-Bigatto. Po smrti Ottokara převzala panství jeho sestra Amalie Juncker-Bigatto a po její smrti výše zmíněný Dr. Klement Podewils. Klement měl s manželkou Sophií Dorotheou dvě dcery Barbaru (vpravo) a Waldburgu (vlevo).

První zmíněná dcera později sepsala knihu s názvem Urny plné medu (Urnen voll Honig), která zachycuje prožité dětství zde na zámku včetně sepsaných vzpomínek předválečných obyvatel Svojšína. Sophie Dorothea věnovala velkou péči kráse zámeckých zahrad.

Ukázka z deníku Sophie Dorothey:

…Miluji naši zahradu, když jsou trávníky nakrátko sestřihané, když jsou štěrkové cestičky uklizené, když jsou záhonky a květináče osvobozeny od útisku plevele. Miluji ji po dešti nebo za brzkého rána, když se ještě jiskří kapky rosy. Pozoruji ji z oken a raduji se z obrazců jejích cestiček (moje částečná realizace) a trávníků, jejichž tvary kopírují linii zámku. Mám ráda také naše pokoje s vysokými okny, světlé stěny, ach, všechno, co slouží kráse a radosti, bílozlaté hodiny, svítilny, drahocenné vázy, které denně plním květinami. - Je to můj svět odpovídající mým představám, můj šťastný svět. Jak dlouho mi zůstane? Jak jen budu moci, chci v něm hledat krásu a vznešenost a tento svět svou prací zvelebovat…

(13. 6. 1942)

Tímto velice stručným popisem končí předválečná historie související se zámkem ve Svojšíně, jako rodovým sídlem tehdejší šlechty a jejich rodinných vazeb.

Po roce 1945 převzal zámek stát a zámek byl „využíván“ k nejrůznějším účelům. Krátkou dobu jej měla pronajatý veleobec baráčníků, dále pak státní statky a obec Svojšín.

V roce 1990 jej od státu získala obec Svojšín na základě jednání tehdejšího OF (občanské fórum) s místní samosprávou a Okresním národním výborem. Od té doby byl a je zámek spravován obcí Svojšín.

Ucelená koncepční rekonstrukce zámku včetně plánu využití započala však až po roce 1998 dílčími opravami včetně vybudování prostor pro ubytovnu a restauraci. Samotná postupná realizace na základě zařazení do Programu záchrany architektonického dědictví pak v roce 2003. Jednalo se o rekonstrukci krovů, střechy a postupně všech vnitřních prostorů, ale i fasád a revitalizace zahrad a parku.

Následně v tomto čase prakticky až do dnešních dní probíhala a probíhá renovace vnitřních prostorů včetně vybavení mobiliářem. Z části je tento mobiliář původní a je vypůjčen státem zpět do zámku, z části pak je dovybaven předměty a nábytkem darovanými od občanů a dárců, kteří nezištně pomáhají spoluvytvářet tento nádherný prostor a přispívají tím k jeho kráse a užitku.

Průběh rekonstrukce zámku:

Letohrádek před a po opravě

Budova zámku před a po opravě

Renovace interiérů

ZÁMKY

Zámek ve Svojšíně jak vidíme ušel svou dlouhou cestu od svého zrodu až po dnešní dny. Zažil dobu a život tehdejší šlechty. Byl a je tichým svědkem mnoha událostí a proměn v čase. Ve válečných časech sloužil jako ubytovna pro vojáky a po válce jako ubytovna pro mladé budovatele a pomocníky v zemědělství. Přežil všechny vlády i změny režimů, vyměnil mnoho majitelů. Dnes je majitelem obec Svojšín a zámek zažívá asi svou největší novodobou proměnu ve své historii. Jak bylo výše zmíněno a popsáno a jak je vidět i z doložených fotografií. Třistaletá historie zámku však dokazuje především lidskou sounáležitost mezi jednotlivými generacemi, je dokladem lidského potenciálu a úcty k práci předků. Je povinností nás současníků předat toto dílo dalším generacím. Není to vždy a všude samozřejmost, zda se nám to ve Svojšíně daří se může každý návštěvník přesvědčit sám.

Krátký úryvek z knihy Urny plné medu:

… Najednou jsou i pro české zahrady léta příliš horká, zimy příliš chladné. Zdá se však, že lidé zahrady potřebují. Vždyť přece ze zahrady pocházejí a zřejmě na to nemohou zapomenout. Ale zahrada musí patřit někomu, kdo ji miluje…

Vydala Obec Svojšín, Svojšín 21, 349 01 Svojšín, IČ 00 260 215 – © červen 2023

obec@svojsin.cz, www.svojsin.cz

Tisk: MARIENPRINT, s.r.o., Zámecká 183, 348 15 Planá, tel.: 777 860 151